

Projekt

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W OLECKU

z dnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2019 - 2025**

Na podstawie art.6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz.1390, z 2019 r. poz. 730) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Grzegorz Kłoczko

Załącznik do uchwały Nr ORN.0007. 2019
Rady Miejskiej w Olecku
z dnia 2019 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2019 – 2025



OLECKO 2019

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. PODSTAWY TEORETYCZNE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	6
1.1 DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE	6
1.2 RODZAJE I FAZY PRZEMOCY W RODZINIE	7
1.3 STEREOTYPY DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE	9
II. PRAWO WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE	11
2.1 PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE WYBRANYCH DOKUMENTÓW MIĘDZYNARODOWYCH ...	11
2.2 PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W ŚWIETLE PRAWA POLSKIEGO	12
III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	14
IV PRZEMOC W RODZINIE W POLSCE I GMINIE OLECKO – DIAGNOZA PROBLEMU.....	15
4.1 BADANIA OGÓLNOPOLSKIE	15
4.2 BADANIA W GMINIE OLECKO	19
4.3 INFORMACJE I DANE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE POZYSKANE PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY W OLECKU	25
V ANALIZA SWOT	35
VI WNIOSKI I REKOMENDACJE	37
VII INSTYTUCJE, ORGANIZACJE I SŁUŻBY WŁĄCZONE DO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE.....	38
VIII ADRESACI PROGRAMU	39
IX ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2019 -2025 W GMINIE OLECKO	39
X CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE	40
XI DZIAŁANIA I REALIZATORZY	42
XII MONITORING I EWALUACJA.....	52
XIII PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2019 – 2025.....	53
XIV FINANSOWANIE PROGRAMU	54
XV SŁOWNICZEK	55
XVI SPIS TABEL I WYKRESÓW	58

WSTĘP

Rodzina postrzegana jest jako wspólnota, w której każdy z jej członków czuje się bezpieczny. Ta rodzinna harmonia spokoju i ostoja bezpieczeństwa często jest burzona przez niepokojące zjawisko przemocy w rodzinie. Przemoc stała się w niektórych rodzinach nieodzownym elementem jej funkcjonowania. Przemoc jest zjawiskiem wszechobecnym. Występuje w różnych środowiskach i sferach życia. We współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. W wielu kręgach społecznych nadal wierzy się, że zjawisko przemocy dotyka tylko rodziny patologiczne lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Badania naukowe potwierdzają, że ma wymiar demokratyczny, występuje w różnych rodzinach, zarówno dobrze sytuowanych, wykształconych małżonków/partnerów, jak też rodzinach zepchniętych na margines społeczny. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. W relacji jedna ze stron ma przewagę na drugą. Ofiara jest zazwyczaj słabsza, a sprawca silniejszy.

Współczesne rodziny przechodzą szybkie i zróżnicowane przeobrażenia. Zmiany te mogą być przyczyną dezorganizacji życia rodzinnego. W literaturze dotyczącej zjawiska przemocy wskazuje się, że czynnikami generującymi przemoc są: przekaz wzorców przemocy między pokoleniami, niski status społeczny czy ekonomiczny, społeczna izolacja rodziny i stres społeczny. Z uwagi na złożoność zjawiska przemocy zachodzi konieczność podejmowania działań interdyscyplinarnych powstrzymujących lub minimalizujących go.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Olecko na lata 2016 -2025, w której wspieranie rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu jest jednym z podstawowych założeń i wpisuje się w Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

Celem strategicznym Gminnego Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie miasta i gminy Olecko. Cel ten będzie realizowany poprzez cele operacyjne: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Program wskazuje założenia i adresatów działań, wymienia wskaźniki ewaluacji, realizatorów, przewidywane efekty i źródła finansowania. Zawiera również podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie, przepisy prawne oraz informacje i dane statystyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy Olecko.

Wykaz użytych skrótów

Skrót	Rozwinięcie
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
KPP	Komenda Powiatowa Policji
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
NGO	Organizacje pozarządowe
NK	procedura "Niebieskie Karty"
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PK-I	Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
PTUANiW	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współzależnienia
SR	Sąd Rejonowy
SOW	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy PCPR
TPD	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
UM	Urząd Miejski
ZI	Zespół Interdyscyplinarny
ZKSS	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy SR

I. PODSTAWY TEORETYCZNE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1.1 DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE

Według Światowej Organizacji Zdrowia „przemoc to celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub deprivację”. Najbardziej rozpowszechnioną definicją przemocy jest przyjęta przez Radę Europy w 1986 roku, według której „przemoc domowa oznacza każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniedbania, które zagrażają życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny bądź powszechnie szkodzą rozwojowi jego/jej osobowości”¹. W polskim systemie prawnym istnieje definicja przemocy w rodzinie, którą zawiera art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: „przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich cech przemocy, ponieważ nie uwzględniono w niej istotnej i powszechnej formy jaką jest przemoc ekonomiczna. Również zaniedbanie ze strony najbliższych, w stosunku do osób zależnych należy potraktować jako formę przemocy.

Wszystkie definicje podkreślają takie elementy przemocy jak:

- przewaga sił ze strony agresora,
- wyrządzenie komuś krzywdy, narzucanie władzy, dokonanie bezprawnych czynów, godzenie w czyjąś osobistą wolność, naruszenie praw i dóbr osobistych,
- wywołanie cierpienia i szkody,
- działanie skierowane przeciwko jakiemuś członkowi rodziny,
- wykraczanie poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich.

Przemoc w rodzinie wywiera wpływ nie tylko na osobę bezpośrednio doświadczającą przemocy, ale na wszystkich pozostałych domowników, którzy stają się ofiarami przemocy

¹ K. Browne, M. Herbert, *Zapobieganie przemocy w rodzinie*, PARPA, Warszawa 1999, s. 21.

przez bierne uczestnictwo. Cierpią tak samo jak ofiara, uczą się zachowań agresywnych, zniekształcając prawidłowy osąd sytuacji, a tym samym możliwości prawidłowego rozwiązywania konfliktów. Należy również wspomnieć o osobach stosujących przemoc. Zostają sprawcami w wyniku splotu wielu niekorzystnych, często traumatycznych przeżyć w dzieciństwie (doświadczenie przemocy w domu rodzinnym), braku akceptacji, zaburzeń w relacjach osobniczych spowodowanych częstą potrzebą dominacji. Zwalczanie przemocy, w szczególności w rodzinie, jest zadaniem wielce skomplikowanym, gdyż do aktów przemocy dochodzi między osobami, które łączy bliska relacja. Stąd też wynika potrzeba interwencji i pracy interdyscyplinarnej zarówno z osobą doświadczającą przemocy, jak również z osobą stosującą przemoc oraz świadkami, którymi bardzo często są małe dzieci.

1.2 RODZAJE I FAZY PRZEMOCY W RODZINIE

Jak już wspomniano wcześniej przemoc ma różne oblicza i dzieli się ją na różne kategorie. Przybiera różne formy i dokonywana jest przy pomocy różnych instrumentów.

- **Przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się m. in.: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłonią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne podobne temu formy. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, świadome uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- **Przemoc psychiczna** – to zamierzone działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, wyznania religijnego, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów i wyznania, wmawianie choroby psychicznej, kontrola i utrudnianie kontaktów z innymi osobami, zawstydzanie, upokarzanie, wyzywanie, grożenie, ograniczanie snu, jedzenia itp. Jej głównym celem jest poniżenie poprzez umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary².

² J. Mellibruda, *Przeciwdziałanie przemocy domowej*, Instytut Psychologii Zdrowia, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Warszawa 2009, s. 21.

• **Przemoc seksualna** – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymaganie na ofierze nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych ofiary, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytutki, gwałt³.

• **Przemoc ekonomiczna** – to wszelkie działania ograniczające swobodne dysponowanie środkami finansowymi rodziny na partnerskich zasadach, realizowane między innymi drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb wszystkich członków rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp. Jej celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy tej formy przemocy.

• **Przemoc poprzez zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, w szczególności w stosunku do osób zależnych. Jest zjawiskiem obejmującym bardzo szeroką skalę zachowań. Może dotyczyć zarówno działań nieświadomych jak i świadomego zaniechania działania.

Przemoc w rodzinie może dotyczyć następujących relacji:

- rodziców/opiekunów wobec dzieci,
- małżonków/partnerów w związku,
- osób starszych w rodzinie,
- przemoc między rodzeństwem.

Podstawowe cechy przemocy: jest to proces, nie pojawia się zniemacka, jest cykliczny, ma tendencję do powtarzania się, eskaluje, nie zatrzymany przybiera na sile, przebiega w wymiarze dominacji i uległości, nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, przejawia się w różnorodnych formach. Odpowiedzialność za występowanie przemocy zawsze leży po stronie sprawcy, niezależnie od tego, co zrobiła ofiara.

W celu zrozumienia złożoności procesu uzależnienia ofiary od sprawcy dopuszczającego się przemocy ważne jest dostrzeżenie specyficznej relacji między nimi. Wiąże się to z cyklicznym charakterem przemocy, co z kolei ma olbrzymi wpływ na proces wiktymizacji (stawania się ofiarą) oraz syndrom wyuczony bezradności pojawiający się u osób doznających przemocy.

³ Por. *Wyprawa poMoc. Poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie*, Warszawa: Stowarzyszenie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie „Niebieska Linia” 2008, s. 14, 16.

W cyklu przemocy występują trzy autonomiczne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- a) **faza narastania napięcia** - faza tworzenia i budowania napięcia pod jakimkolwiek pretekstem,
- b) **faza gwałtownej przemocy** - faza eskalacji, wybuchu, w tym zwykle incydentów znieważania, poniżania i często używania przemocy fizycznej (agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma najczęściej żadnego związku z zachowaniem „ofiary”),
- c) **faza „miodowego miesiąca”** - (przepraszania, uspokojenia i miłości) sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia.

Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona powtarzać się dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz lub odizolowanie się od sprawcy.

1.3 STEREOTYPY DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

Istotnym zagrożeniem, utrwalającym problem przemocy w rodzinie są stereotypy. Ich powszechność i związany z tym negatywny wpływ pochodzi z przekonującej mocy ich powtarzania co z kolei prowadzi do ich utrwalania.

Najczęściej występujące stereotypy dotyczące rodzin z naszego kręgu kulturowego:

- **w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać**: „brudy pierze się we własnym domu”, „co to za ptak, co własne gniazdo kala?”, „wolność Tomku w swoim domku”, „mój dom - moją twierdzą”, „bliscy nie krzywdzą tylko pouczają”, itp.;
- **przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw. "marginesu"**: „przemoc i alkohol, to jedno”, „to taka porządna religijna rodzina -niemożliwe, by była tam przemoc”, „oni oboje są wykształceni - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku”, „on na takim stanowisku nie robiłby czegoś takiego swojej rodzinie”, itp.;

-przemocą jest tylko bicie: „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma żadnych śladów –więc nie ma przemocy”, itp.;

-kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy: „to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić”, „twoja rodzina - świadczy o tobie”, „kobieta jest strażniczką domowego ogniska, „widocznie nie dosyć się starała”, „musisz być samolubną egoistką”, itp.

- dla dobra dzieci i trwałości rodziny powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka: „kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny”, „powinam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci”, „dzieci powinny mieć ojca i matkę”, „lepszy zły ojciec/matka, niż żaden”, itp.;

-jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić: „wszystko przez to picie, poza tym - to dobry mąż i ojciec”, „przestanie pić, wszystko będzie dobrze”, „prawdziwa miłość powinna wszystko wybaczyć”, „może kiedyś się ocknie i zrozumie - to taki dobry człowiek”, itp.;

-ofiara sama sobie jest winna: „widocznie go sprowokowała”, „pewnie jest masochistką, skoro go nie opuszcza - lubi być bitą”, „pewnie coś takiego zrobiłam, że on nie mógł inaczej”, „starałem się, ale ona nie dała mi innego wyjścia”, itp.;

Mity i stereotypy opisują więc różne „pożądane” relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, partnerami, pomiędzy rodzicami i dziećmi. Wyznaczają uświęcone tradycją role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom, „wyjaśniają” samo zjawisko i „dają wskazówki”, jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, niestety sprzyja przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz. Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia często są związane z przekonaniami charakterystycznymi dla danego środowiska. Osobom żyjącym w społeczności, gdzie panuje przyzwolenie na dominację jednej płci nad drugą, wyzysk, agresję słowną i fizyczną jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje.

II. PRAWO WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE

2.1 PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE WYBRANYCH DOKUMENTÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Problem przemocy w rodzinie od wielu lat jest przedmiotem międzynarodowego zainteresowania. Dokumenty ujmują przemoc w kontekście łamania praw człowieka. Ministerstwo Sprawiedliwości wskazuje na akty prawne oraz inne dokumenty międzynarodowe poruszające kwestię przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych to m.in.:

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979r. (Dz. U. z dnia 2.04.1982r.);
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993r. Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego;
- Rezolucja a/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet 6 października 1999r.

Z dokumentów Rady Europy można przytoczyć takie, jak:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec. (2002) 5 w sprawie ochrony Kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002r.;
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie;
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (90) 2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z dnia 15 stycznia 1990r.;
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (85) 4 w sprawie przemocy w rodzinie z dnia 26 marca 1985r.;

Natomiast wśród dokumentów Unii Europejskiej należy wyróżnić takie, jak:

- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, s. 2;)

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, s. 1)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, s. 1);
- Program sztokholmski przyjęty w dniach 10 - 11 grudnia 2009r.

2.2 PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W ŚWIETLE PRAWA POLSKIEGO

Najważniejszym aktem prawnym w polskim ustawodawstwie jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która gwarantuje osobom, w tym dzieciom, ochronę przed wszystkimi rodzajami przemocy. Art. 40 Konstytucji stanowi, „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Następny – „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym” (art. 47). „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych” (art.71 pkt.1). „Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględniania zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka” (art. 72).

W polskim prawodawstwie do podstawowych uregulowań prawnych podejmujących problem przemocy w rodzinie należą:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015, poz. 1390);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 ze zm.)

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.)

Znaczącym elementem w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej Karty”. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), które weszło w życie 18 października 2011 r. określa i formy wykonywania zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Jej głównym celem jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie odnosi się również do przepisów prawnych poruszających kwestie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, takich jak:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U z 2017 r. poz. 682 ze zm.);
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2019 r. poz. 161 ze zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 ze zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018, poz. 1600 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018, poz. 1987 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019, poz. 676 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1234 ze zm.),

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 roku jest spójny z :

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ustanowionym Uchwałą Rady Ministrów Nr 76 z dnia 29 kwietnia 2014 roku (M.P. 2015, poz. 445)
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Olecko na lata 2016-2025 przyjętą Uchwałą Rady Miejskiej w Olecku Nr ORN.0007.25.2016 z dnia 29 kwietnia 2016.

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 ma charakter interdyscyplinarny i zakłada, że będzie realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Założenia Programu są skorelowane z lokalnymi potrzebami, dotychczasowymi działaniami dotycząc następujących obszarów:

- profilaktyka i edukacja społeczna w obszarze kierowanym do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie;
- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w obszarze kierowanym do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych lub osób niesamodzielnych);

- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie w obszarze kierowanym do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc;
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w obszarze kierowanym do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. PRZEMOC W RODZINIE W POLSCE I GMINIE OLECKO – DIAGNOZA PROBLEMU

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów w Polsce ze względu na negatywne skutki – zdrowotne, emocjonalne i społeczne. Zapobieganie przemocy wymaga wdrożenia szerokiego, zorganizowanego programu, który przyczyni się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodzin.

Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy w rodzinie, zarówno w świadomości osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, jak również w świadomości służb powołanych do niesienia pomocy.

Cele zawarte w programie odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy Olecko. Zakładając, że niniejszy program będzie stanowił strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Oczekuje się, że przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących zagrożeń społecznych.

4.1 BADANIA OGÓLNOPOLSKIE

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zrealizowało ogólnopolskie badania ankietowe.

Badania zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 roku na próbie losowo-warstwowej 3000 dorosłych mieszkańców Polski.

Reakcje społeczne, postawy wobec problemu przemocy:

- Polacy w większości nie zgadzają się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie, jednak niepokoić może mimo wszystko stosunkowo wysoki poziom poparcia dla niektórych z nich; wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że „ofiary akceptują swoją sytuację” (49%)⁴, co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinach obserwowanych w otoczeniu;
- częste jest obarczanie ofiar przemocy odpowiedzialnością za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%); że „sprawca przestanie stosować przemoc, gdy trafi na właściwego partnera” (23,8%); „obsesyjna zazdrość to przejaw miłości do partnera” (21,6%);
- znaczna część społeczeństwa przemoc uważa za normalną w rodzinie: co czwarta osoba twierdzi, że „wyzwiska i obrażanie partnera to normalna rzecz podczas kłótni małżeńskich”; co piąta osoba uważa, że „istnieje problem przemocy, gdy na ciele ofiary widoczne są siniaki” (15,9%); stosunkowo duża część badanych (w przedziale 20% – 24%) za przemoc uważa wyłącznie przemoc fizyczną, i to jedynie w jej ostrej formie; wielu badanych nie zalicza przemocy psychicznej, ekonomicznej czy seksualnej w rodzinie do kategorii przemocy;
- stosunkowo duża liczba respondentów, zgodziła się ze stwierdzeniem, że „w sprawach seksu żona powinna zgadzać się na to co chce mąż” (16, 5%), a także z przekonaniem, że „w małżeństwie gwałt nie istnieje” (18,3%). Obydwa te wyniki są wyższe niż w badaniu z roku 2007 (odpowiednio 9,9% : 14,7% i te różnice są istotne statystycznie). Oznacza to, że część respondentów nie traktuje przemocy seksualnej w związku jako niepożądanego zjawiska;
- badani dość liberalnie podchodzą do kwestii incydentalnych przejawów przemocy wobec dzieci (kłótnie, rękoczynny) –23,5% badanych stwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się w każdym domu i mówienie wówczas o przemocy jest wyolbrzymieniem”. Jednak zaledwie 8,5% osób uznało, że „obrażanie dziecka i wyzwiska to rzecz normalna”.

⁴ Wynik z badań przeprowadzonych w 2007 r. przez TNS OBOP, w diagnozie z 2014 r. nie zadano takiego pytania respondentom.

Potwierdza to odpowiedź na pytanie o pogróżki i zastraszanie. Stosunkowo duża część badanych (16%) uznała, że „pogróżki i zastraszanie to jeszcze nie przemoc”.

- co czwarty badany (26%), twierdzi, że „rodzice mają prawo ukarać dziecko laniem”, natomiast ukaranie dzieci odebraniem posiłku wydaje się mniej niedopuszczalne (tylko 4,7% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem). Znikomy odsetek badanych (5,1%) uważa, że „najlepiej jest, gdy dziecko wykorzystywane seksualnie nikomu o tym nie powie”.

Występowanie zjawiska przemocy:

- osoby doświadczające przemocy

- w roku 2014, 24,7% respondentów doświadczyło przemocy w ciągu swojego życia osobiście, co najmniej jednej z 4 form przemocy. Jest to istotnie mniej niż w roku 2010 (33,8%). Większość z nich doświadczyła jednej formy przemocy (64%), znacznie mniej badanych było ofiarą dwóch form przemocy (28,2%). Kobiety istotnie częściej niż mężczyźni doświadczyły przemocy (odpowiednio 26,8% i 22,3%).
- respondenci najczęściej doświadczyli przemocy psychicznej (17,3%). Istotnie rzadziej wskazywali na przemoc fizyczną (15,8%); przemoc seksualna i ekonomiczna pojawiały się sporadycznie (odpowiednio 1,5%, 4,3%). Kobiety znacznie częściej doświadczyły przemocy psychicznej i seksualnej niż mężczyźni. W przypadku przemocy ekonomicznej i fizycznej nie było istotnych różnic między kobietami i mężczyznami.
- przemocy najczęściej doświadczyły osoby młode; w wieku 18-29 lat (35,4%) i 30-39lat (23,2%). Najrzadziej osoby najstarsze (powyżej 60. roku życia –5,4%) i najmłodsze (poniżej 18 r. ż. –7,1%). Natomiast w deklaracjach świadków na grupę najstarszą wskazywano istotnie częściej (15,1%).
- ofiary najczęściej deklarowały posiadanie wykształcenia średniego (35,1%) i wyższego (31,0%) w czasie, gdy doszło do aktu przemocy. Istotnie mniejszy odsetek wskazywał na niższe poziomy wykształcenia podstawowe/gimnazjalne (10,7%) i zasadnicze zawodowe (12,3%). Osobami doświadczającymi przemocy najczęściej są osoby pozostające w związku małżeńskim – według deklaracji ofiar, sprawców i świadków zdarzenia przemocy (odpowiednio 52,3%, 64,5%, 66,0%). Wyniki badania wskazują na silną zależność pomiędzy byciem ofiarą, bądź świadkiem przemocy w dzieciństwie a byciem ofiarą przemocy w życiu dorosłym. Aż 71,3%

ofiary i 75,7% świadków przemocy w dzieciństwie doświadczało także przemocy w rodzinie w życiu dorosłym.

- sprawcy

- do stosowania przemocy przyznało się 9,3% badanych. Wyniki kobiet i mężczyzn różnią się od siebie (8,7% vs. 10,0% ale różnice nie są istotne statystycznie). Wyniki te są istotnie niższe niż w roku 2010, kiedy 17,4% (18,3% mężczyzn i 16,6% kobiet) badanych deklaroowało bycie sprawcą. Badani najczęściej deklarowali bycie sprawcą przemocy psychicznej. Wyniki kobiet i mężczyzn były w przypadku każdego rodzaju przemocy nieistotnie różne od siebie.
- według relacji ofiar i świadków, sprawcami przemocy w rodzinie najczęściej byli mężczyźni (odpowiednio 76,4% i 75,8%). Według deklaracji ponad połowy ofiar (56,8%) wynika, że sprawca przemocy był w wieku 30-49 lat, najrzadziej dopuszczały się osoby najmłodsze: w przedziale 18 lat i poniżej – 1,2%; 18-29 lat – 10,5% i najstarsze w wieku 60 lat i powyżej – 11,9%.

- świadkowie

- spośród badanych osób, 18,6% zadeklarowało bycie bezpośrednim świadkiem przemocy (w badaniu z roku 2010 było to niemal 25% istotnie statystycznie więcej).
- respondenci najczęściej byli świadkami przemocy psychicznej (12,3%). Istotnie mniej wskazań miała przemoc fizyczna (9,2%), przemoc ekonomiczna (3,7%), natomiast przemoc seksualna jawi się jako zjawisko marginalne – 0,5% badanych przyznało, że było jej bezpośrednimi świadkami.

Dane dotyczące przemocy w rodzinie, zgromadzone przez Komendę Główną Policji, na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w skali kraju przedstawia tabela 1. Widoczna jest tendencja wzrostowa wszczynanych procedur „NK”. Wzrasta również liczba osób doświadczających przemocy ogółem, a największą grupę stanowią kobiety. Widoczna jest tendencja wzrostowa liczby mężczyzn i osób małoletnich doświadczających przemocy w rodzinie. Wśród osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie większość stanowią mężczyźni, zauważalny jest jednak wzrost liczby kobiet stosujących przemoc.

Wśród kobiet zarysowuje się wzrost będących pod wpływem alkoholu, natomiast w gronie mężczyzn uwidacznia się niewielka tendencja spadkowa. Można przypuszczać,

że jest to wynikiem procesu maskulinizacji⁵ lub innych czynników. Dramatycznym jest zjawisko, że dom rodzinny nie gwarantuje bezpieczeństwa małoletnim dzieciom.

Tabela 1. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” Komendy Głównej Policji

	2015	2016	2017
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 495	73 531	75 662
	61 133*	59 590*	61 980*
	14 362**	13 941**	13682**
Ogólna liczba ofiar przemocy	97501	91 789	92 529
Liczba ofiar - kobiet	69 376	66 930	67 984
Liczba ofiar - mężczyzn	10 733	10 636	11 030
Liczba ofiar - małoletnich	17 392	14 223	13 515
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	76 034	74 155	76 206
Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	5 244	5 461	5 878
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	70 484	68 321	70 035
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	306	373	293
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	48 841	46 537	46 092
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 972	1 993	2 028
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni	46 830	44 499	44 037
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	39	45	27
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	275	598	413

*liczba formularzy „NK - A” wszczynających procedurę

** liczba formularzy „NK - A” założonych w trakcie trwania procedury

Źródło: dane statystyczne KGP

W sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dzieci należy umieścić je w środowisku gwarantującym im zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych, m.in. bezpieczeństwo. Liczba dzieci wymagających zabezpieczenia w porównaniu do 2015r. gwałtownie wzrosła w następnych latach.

4.2 BADANIA W GMINIE OLECKO

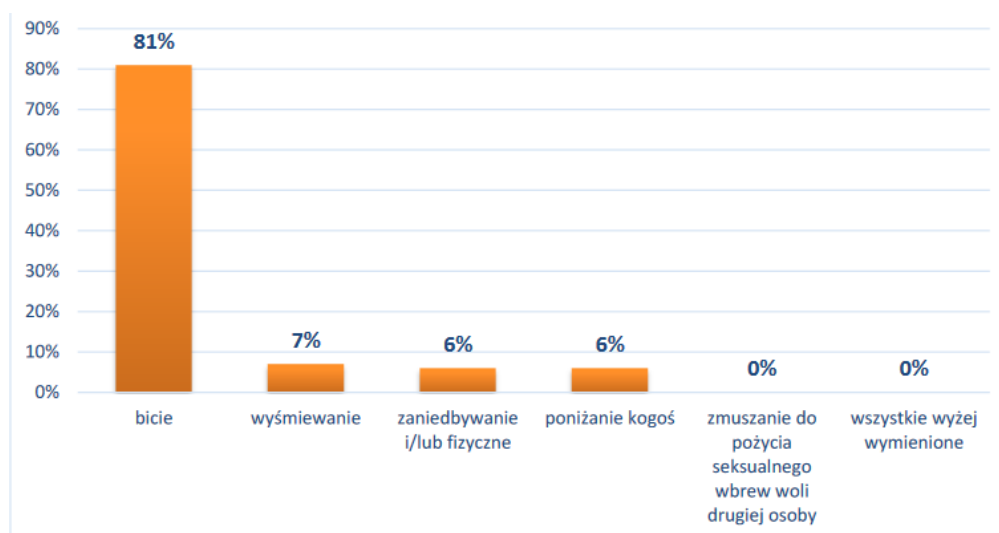
W 2017 roku, na zlecenie Urzędu Miejskiego w Olecku, została wykonana Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych. Badania ankietowe, w tym dotyczące postaw i opinii wobec

⁵ Wskaźnik demograficzny określający liczbę mężczyzn na 100 kobiet

przemocy, na próbie 100 dorosłych osób (w tym 51 mężczyzn oraz 49 kobiet; średnia wieku 38 lat) były przeprowadzone przez firmę Nowe Horyzonty.

Mieszkańcy termin „przemoc” najczęściej łączą z **biciem (81%)**, znacznie rzadziej z wyśmiewaniem (7%), zaniedbywaniem psychicznym i/lub fizycznym (6%) i poniżaniem (6%). Świadczy to, że przemoc kojarzona jest najczęściej z przemocą fizyczną, inne rodzaje przemocy w opinii badanych są mniej istotne. Zatrważający jest brak uznania za przemoc „zmuszania do pożycia seksualnego wbrew woli drugiej osoby”. Wyniki świadczą o bardzo niskiej świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy i korespondują z wynikami badań ogólnopolskich.

Wykres 1. Definiowanie terminu przemoc



Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko*

W każdym społeczeństwie są utrwalone pewne przekonania na temat różnych kwestii. Co się tyczy zjawiska przemocy wśród mieszkańców naszej gminy również są głęboko zakorzenione pewne stereotypy i mity, które powstrzymują bardzo skutecznie osoby doświadczające przemocy i świadków przed podejmowaniem działań. Poniższa tabela obrazuje przekonania mieszkańców w kwestii przemocy w rodzinie.

Tabela 2. Przekonania badanych na temat przemocy w rodzinie

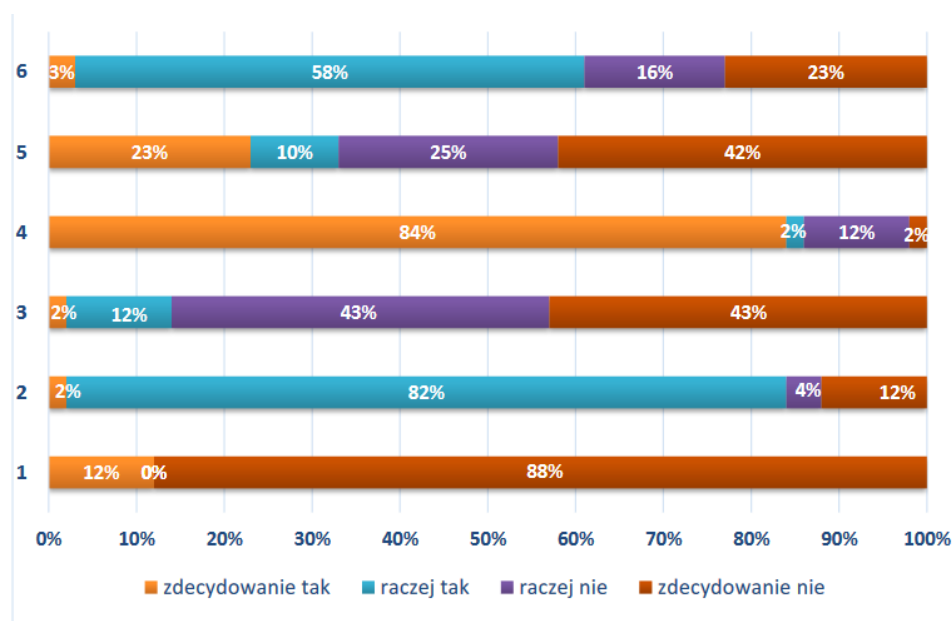
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	97%	0%	0%	3%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	6%	5%	89%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	4%	93%	3%	0%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	6%	4%	89%	1%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	74%	1%	18%	7%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	46%	6%	10%	38%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	1%	49%	10%	40%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	4%	45%	43%	8%

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko*

Zdecydowana większość **badanych 97%** uważa, że **przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol**. W piśmiennictwie poruszającej zagadnienia przemocy w rodzinie twierdzi się, że alkohol jest czynnikiem wyzwalamym. Pocieszający jest natomiast fakt, iż 89% jest przekonanych, że do przemocy może dochodzić potencjalnie w każdej rodzinie, a nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego. Wyniki badań lokalnej społeczności są zgodne z wynikami ogólnopolskimi. Respondenci uważają, że potencjalnie każdy, bez względu na płeć może zostać ofiarą przemocy. Statystycznie dowodzi się, że kobiety zdecydowanie częściej doświadczają przemocy niż mężczyźni. Bardzo sprzeczne są opinie badanych w niektórych kwestiach, co może podważać wiarygodność udzielonych odpowiedzi. Znakomita większość mieszkańców (89%) stoi na stanowisku, że przemoc w rodzinie nie jest prywatną sprawą, ale jeśli chodzi o interwencję policji, to rozkład

procentowy odpowiedzi istotnie zmienił się. 49% badanych twierdzi że policja nie powinna interweniować. Jak bardzo zakotwiczone są stereotypy pokazuje przekonanie dotyczące potwierdzenia przemocy, aż 52% odpowiadających uważa, że tylko widoczne ślady na ciele ofiary są dowodem przemocy. Jeśli chodzi o przekonanie dotyczące gwałtu w małżeństwie, to połowa badanych twierdzi, że jest to stwierdzenie nie prawdziwe.

Wykres 2. Przekonania dotyczące wychowania dzieci



Stwierdzenia:

1. aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa
2. dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek
3. stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem
4. kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają lepiej radzić sobie w przyszłości
5. łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie
6. bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców

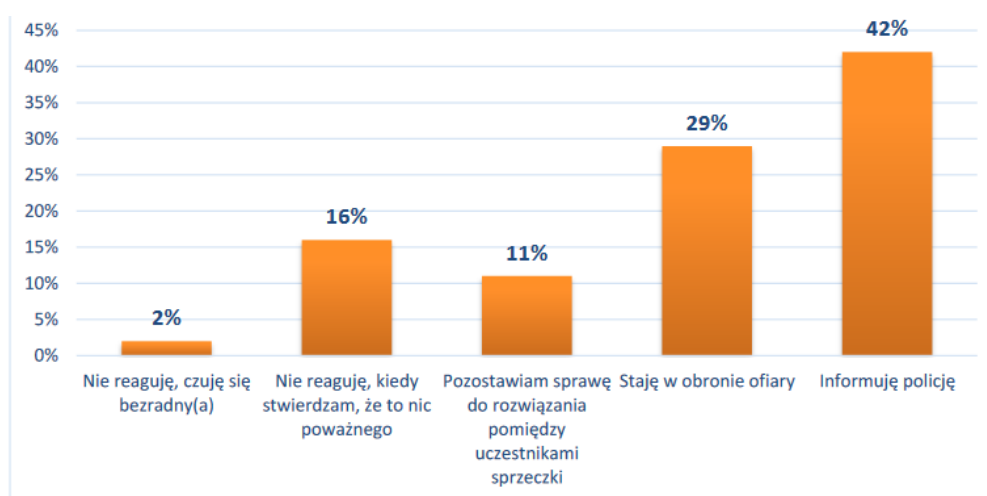
Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko*

Pocieszający jest wynik, że **88% respondentów zdecydowanie sprzeciwia się używaniu klapsa jako środka wychowawczego**. Natomiast kolejne stwierdzenie pokazuje przywiązanie do tradycyjnego podejścia, ponieważ **84% badanych uważa, że rodzic powinien wzbudzać strach w dziecku**, zamiast zapewniać bezpieczeństwo i zaufanie. Poglądy mieszkańców są skrajnie różne na temat delegalizacji kar fizycznych. **Łącznie 86% sprzeciwia się prawnemu zakazowi stosowania kar fizycznych**. Identyczna część badanych mieszkańców (86%) zgadza się z stwierdzeniem, że kary fizyczne hartują

dziecko i pozwalają mu lepiej radzić w przyszłości. Wyniki wskazują na brak znajomości prawa, bowiem kodeks rodzinny i opiekuńczy precyzuje obowiązki i prawa rodziców: „Rodzice i dzieci są obowiązani do wzajemnego szacunku i wspierania się” (art. 87). Kwestię stosowania kar fizycznych (cielesnych) reguluje art. 96¹ „Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych⁶.

Zdecydowana większość **respondentów (66%)** wskazała, że zna osoby ze swego otoczenia, które doświadczają przemocy w rodzinie, a **1%** ma podejrzenie, że jej doznają. Niepokojące jest również stwierdzenie, że aż **64%** badanych było świadkiem przemocy w rodzinie. Ponadto **35%** ankietowanych uważa, że zjawisko przemocy w miejscu ich zamieszkania występuje **bardzo i raczej często**, zaś 19%, że bardzo rzadko i 49% - raczej rzadko. Wyniki badań wskazują na duże rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Olecko.

Wykres 3. Reakcje na przejawy przemocy w rodzinie

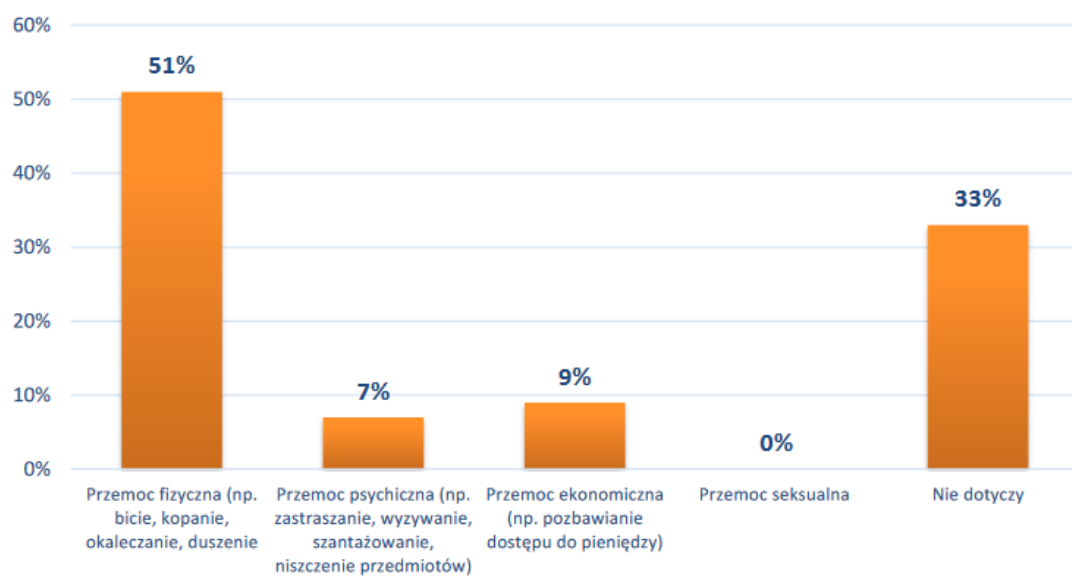


Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko*

W prowadzonej diagnozie zostały zbadane reakcje respondentów wobec potencjalnego zagrożenia przemocą w rodzinie. Blisko połowa (**42%**) **zadeklarowała wezwanie policji na interwencję**, **29 % stanęłaby w obronie osoby krzywdzonej**. Co trzeci badany nie podejmowałby żadnej interwencji, przy czym 11% twierdzi, że strony same znajdą rozwiązanie sytuacji. Tylko 2% mieszkańców czuje się bezradnych, dlatego nie podejmowałoby żadnych działań.

⁶ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.).

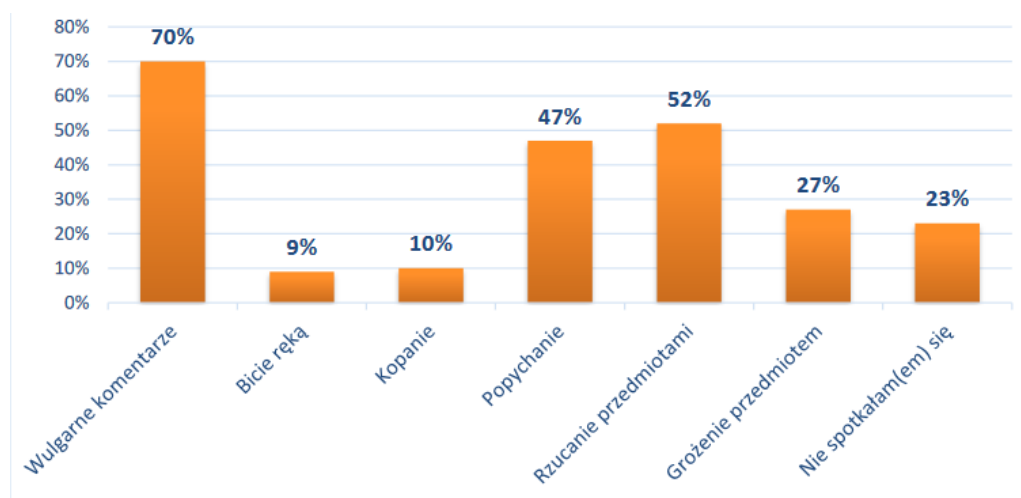
Wykres 4. Rodzaj przemocy w opinii świadków



Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko*

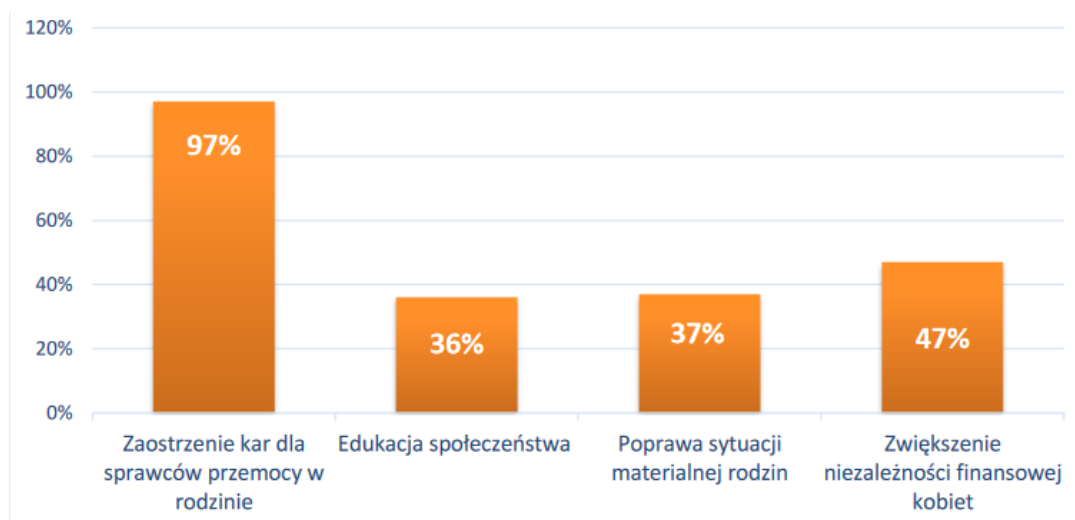
Najwięcej mieszkańców (51%) spotkało się z przemocą fizyczną, 9% - przemocą ekonomiczną i 7% - przemocą psychiczną. Nikt nie wskazał przemocy seksualnej, 1/3 badanych nie spotkała się z żadnym z wymienionych rodzajów przemocy. Wyniki badań są rozbieżne z badaniami naukowymi, w których wskazuje się, że przemoc fizycznej zazwyczaj towarzyszy przemoc psychiczna. Wobec tego wskazania winny być na podobnym poziomie. Respondenci najczęściej spotkali się z takimi formami przemocy psychicznej jak: wulgarne komentarze – 70% i przemocy fizycznej: rzucanie przedmiotami – 52%, popychanie – 47% i grożenie przedmiotem – 27%.

Wykres 5. Formy przemocy z którymi spotkali się badani



Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko*

Wykres 6. Sposoby przeciwdziałania przemocy w rodzinie



Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych gmina Olecko

Badania dotyczyły także sposobów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość mieszkańców (97%) opowiada się za zaostrzeniem kar dla sprawców przemocy. Z kolei 47% respondentów uważa, że niezależność finansowa kobiet byłaby pomocna w rozwiązaniu sytuacji przemocy w rodzinie. Ponad 1/3 badanych twierdzi, że edukacja społeczeństwa i poprawa sytuacji materialnej rodzin jest czynnikiem powstrzymującym przemoc w rodzinie.

4.3 INFORMACJE I DANE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE POZYSKANE PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY W OLECKU

Uchwałą nr ORN.0007.47.2011 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 31 maja 2011 roku został powołany Zespół Interdyscyplinarny, który aktualnie pracuje w składzie 12 – osobowym, przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Sądu, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjno-Prawnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych.

Na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego i sprawozdań z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na latach 2012 – 2018 wynika, że zwiększa się liczba osób doświadczających przemocy. W odniesieniu do roku 2016 nastąpił wzrost o 28 % wpływających formularzy „NK - A” do

Zespołu Interdyscyplinarnego, natomiast w roku 2018 odnotowano prawie dwukrotny wzrost liczby wypełnionych formularzy. Świadczy to o wzroście świadomości osób doświadczających przemocy w rodzinie i przełamywaniu barier przed wezwaniem policji na interwencję.

Tabela 3. Liczba procedur „Niebieskie Karty”

Procedura „NK”	2016	2017	2018
<i>Liczba formularzy, które wpłynęły do ZI</i>	66	85	105
<i>liczba formularzy wszczynających procedurę</i>	43	73	62
<i>liczba formularzy „NK - A” założonych w trakcie trwania procedury</i>	11	7	43
<i>Liczba trwających procedur z poprzednich lat</i>	23	12	42
Rodziny objęte procedurą Niebieskie Karty	92	103	71
<i>wszczętą w latach poprzednich</i>	59	55	13
<i>rodziny objęte procedurą w danym roku</i>	33	48	65
<i>wobec dziecka</i>	1	5	6

Źródło: dane ZI

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Olecku za lata 2015 -2017 wynika, że liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart-A” wszczynających procedurę lub potwierdzających kolejny akt przemocy w rodzinie miała tendencję spadkową w stosunku do roku 2015, a w roku 2017 utrzymała się na podobnym poziomie. Znacznie większa liczba wszczynanych procedur jest w mieście niż na wsi. W latach 2015 i 2016 było prawie o 50% więcej, natomiast w roku 2017 aż o 71% więcej.

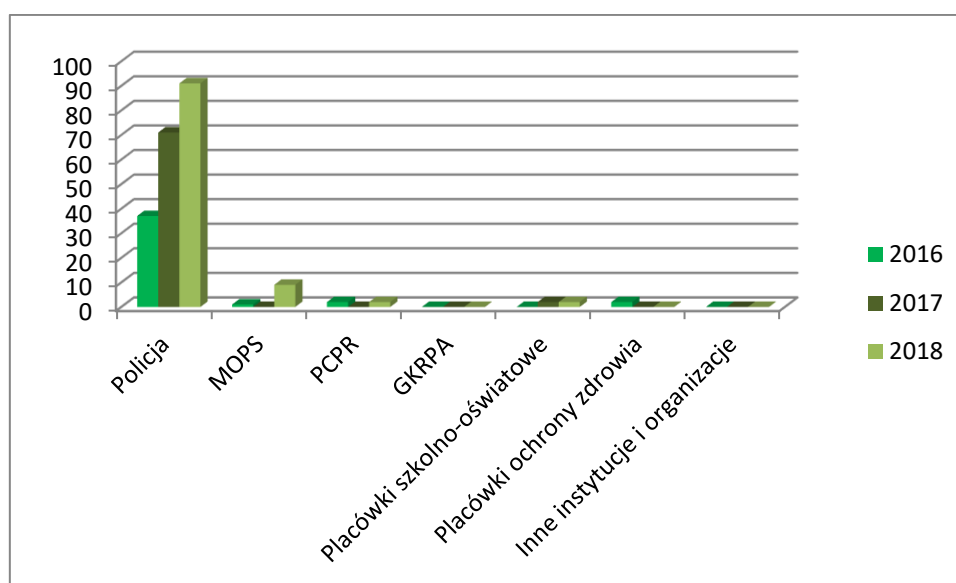
Tabela 4. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” KPP w Olecku

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta –A”	2015	2016	2017
miasto	56	38	66
gmina	23	21	19
ogółem	79	59	75
Liczba formularzy wszczynających procedurę NK - miasto	46	26	56
Liczba formularzy wszczynających procedurę NK - gmina	20	14	16
Liczba wypełnionych formularzy NK-A w trakcie trwania procedury - miasto	10	12	10
Liczba wypełnionych formularzy NK-A w trakcie trwania procedury - gmina	3	7	3

Źródło: dane KPP w Olecku

Wyniki mogą sugerować, że w środowisku miejskim osoby doświadczające przemocy w rodzinie znacznie częściej szukają pomocy niż mieszkańcy wsi. Z drugiej strony biorąc pod uwagę stosunek liczby mieszkańców w mieście i na terenie wiejskim można przypuszczać, że częściej do przemocy dochodzi wśród mieszkańców miasta Olecka. Natomiast można stwierdzić, że na wsi bardzo mocno są zakorzenione przekonania dotyczące przemocy w rodzinie. Osoby, które wykazały się determinacją i korzystają z pomocy, często są napiętnowane w swoim środowisku. Powyższe dane liczbowe stanowią tylko pewny wycinek rzeczywistości, dlatego nie można uogólniać powyższych stwierdzeń.

Wykres 7. Liczba wypełnionych formularzy „NK-A” przez uprawnione podmioty



Źródło: dane ZI

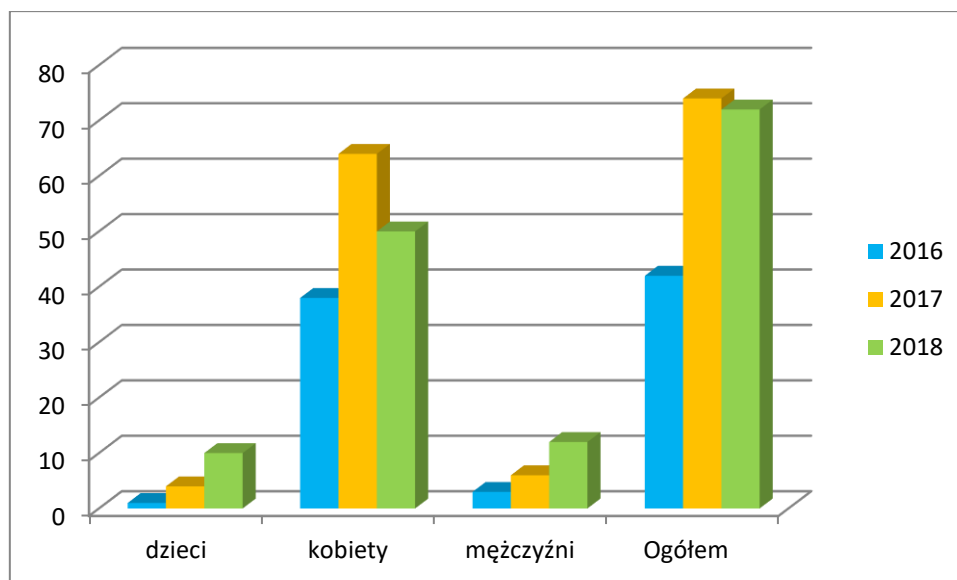
W największym stopniu uprawnienia swoje w tym zakresie wykorzystują funkcjonariusze Policji, co potwierdzają prezentowane wyniki. Wynika to z faktu, że Policja jako pierwsza jest wzywana na interwencję. Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej najwięcej formularzy „NK-A” wypełnili w 2018 roku. Placówki szkolno-oświatowe i pracownicy socjalni zatrudnieni w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w niewielkim zakresie korzystają ze swoich uprawnień, najrzadziej pracownicy ochrony zdrowia. W okresie działania Zespołu Interdyscyplinarnego tj. od 2011 roku nie wpłynęła żadna „NK” wypełniona przez lekarza pogotowia ratunkowego, izby przyjęć lub podstawowej opieki zdrowotnej lub członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Z prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” wynika, że **kobiety najczęściej doświadczają przemocy w rodzinie, stosunek procentowy w prezentowanych latach**

wynosi odpowiednio: 90 : 86 : 69. Obserwuje się wzrost procedur w których osobami doświadczającymi są małe dzieci, najwięcej było ich w 2018 r. Podobnie ma się sytuacja, jeśli chodzi o mężczyzn, udział ich w stosunku do roku 2016 podwoił się w następnym roku, a w 2018 był czterokrotnie większy. Dane zgromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny są spójne z wynikami badań ogólnopolskich czy też w województwie warmińsko-mazurskim.

Największą grupą wymagającą ochrony i zapewnienia bezpieczeństwa oraz wsparcia psychologicznego lub prawnego są kobiety i członkowie rodziny, którzy są bezpośrednimi świadkami przemocy w rodzinie

Wykres 8. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie



Źródło: dane ZI

Niepokojący jest fakt, że coraz częściej przemoc dotyka dzieci. W roku 2016 wskaźnik procentowy był na poziomie 2,4%, w 2017 wzrósł o 3 punkty procentowe, a roku 2018 wyniósł 13,9%. Niezwykle istotną kwestię stanowi pomoc krzywdzonym dzieciom, które nie mają wpływu na zachowania dorosłych. Dzieci rzadko mówią o przemocy, której doświadczają, a z jej skutkami nie są w stanie sobie poradzić czasem przez całe życie. Dzieci objęte procedurą mają zapewnioną pomocą psychologa szkolnego lub pedagoga, małe dzieci pozostające pod opieką rodziców są objęte pomocą pielęgniarek środowiskowych.

Tabela 5. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie

Osoby stosujące przemoc	2016	2017	2018
mężczyźni:	42	68	70
nadużywający alkoholu	29	41	49
będący pod wpływem narkotyków	2	4	2
chorzy psychicznie	2	5	-
kobiety	1	4	2
nadużywające alkoholu	-	2	-
Ogółem	43	72	72

Źródło: dane ZI

Wśród osób stosujących przemoc najwyższy odsetek stanowią mężczyźni, w analizowanych latach **stosunek procentowy wynosił odpowiednio: 98 : 94 : 97**. Kobiety stosujące przemoc w rodzinie zdarzają się sporadycznie. Na podstawie analizy wyników można wyciągnąć następujące wnioski: **mężczyźni stosujący przemoc w rodzinie bardzo często znajdują się pod wpływem alkoholu. Ich udział procentowy wynosił 69 : 60 : 70**. Stąd bierze się przekonanie, że do przemocy dochodzi w rodzinach, gdzie nadużywany jest alkohol lub istnieje problem uzależnienia od alkoholu. Wyniki badań naukowych wskazują, że alkohol jest czynnikiem wyzwalającym przemoc. Znacznie niższy jest odsetek mężczyzn, którzy pod wpływem substancji psychoaktywnych lub chorych psychicznie stosują przemoc wobec członków rodziny. W grupie kobiet stosujących przemoc, tylko w 2017 r. odnotowano jednostki będące pod wpływem alkoholu.

W związku z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty” Zespół Interdyscyplinarny podejmuje różne działania w stosunku do osób doświadczających przemocy, jak też i stosujących przemoc. W zależności od problemów występujących w rodzinie i oczekiwań **osoby doświadczającej przemocy w rodzinie kierowane są zazwyczaj po pomoc psychologiczną, czyli do udziału w terapii**. W porównaniu do lat poprzednich można stwierdzić, że znacznie więcej osób pokrzywdzonych korzysta z pomocy psychologicznej. **Natomiast w roku 2016/2017 udział ten wynosił 53% w stosunku do ogółu osób doświadczających przemocy w rodzinie, z kolei w 2018 r. wyniósł 48%**. Ponadto dosyć wysoki odsetek korzysta z pomocy terapeutycznej dla osób współuzależnionych, albo też deklaruje taki udział. **W 2016 roku co trzecia osoba doświadczająca przemocy w rodzinie została skierowana do Poradni Terapii Uzależnień, w kolejnym roku 47%, a w 2018 r. co druga osoba. Po pomoc prawną został skierowany w kolejnych latach następujący odsetek osób: 44%, 34%, 28%**. Niewielki odsetek rodziców jest kierowany na szkolenie, żeby poprawić swoje kompetencje wychowawcze

w „Akademii Mądrego Rodzica”. Ofiary przemocy rzadko są kierowane do SOW, żeby mogły otrzymać schronienie i pomoc specjalistyczną.

Tabela 6. Działania podejmowane przez ZI/grupy robocze wobec rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie

Rodzaj działań	2016	2017	2018
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
praca socjalna	86	142	128
skierowanie na terapię dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	26	38	31
Skierowanie na terapię dla osób współzależnych	14	34	32
Skierowanie diagnozę /terapię dla osób uzależnionych od alkoholu lub innych substancji	23	31	42
skierowanie na konsultacje prawne	19	24	18
skierowanie do udziału w programie „Akademia Mądrego Rodzica”	3	18	5
skierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	3	8	11
skierowanie do zobowiązania do leczenia odwykowego	2	7	10
skierowanie wniosku do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację małoletnich dzieci	2	10	8 (w tym, jeden o ograniczenie władzy rodzicielskiej)
zawiadomienie Prokuratury Rejonowej w Olecku o popełnieniu przestępstwa z art. 207 kk.	2	4	7
leczenie psychiatryczne	4	2	-
schronienie	1	-	3

Źródło: dane ZI

W stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie podejmowane są działania takie, jak: skierowanie do poradni terapii uzależnień w celu poddania się diagnozie i ewentualnego podjęcia leczenia odwykowego. W kolejnych latach skierowano następujący odsetek osób stosujących przemoc do poradni terapii uzależnień: 53%, 44%, 66%. Zespół Interdyscyplinarny skierował w analizowanych latach łącznie 18 wniosków do GKRPA w Olecku. Liczba skierowań sukcesywnie wzrasta. Coraz więcej osób deklaruje i podejmuje udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W przypadkach, gdy napływają kolejne „NK-A” z rodzin, które są objęte procedurą kierowane są zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 kk. do Prokuratury Rejonowej w Olecku. Podobne działania podejmuje Zespół Interdyscyplinarny, gdy żadna ze stron nie podejmuje współpracy z grupą roboczą. Liczba zawiadomień ma również tendencję wzrostową. W przypadku, gdy w takich rodzinach są dzieci, skierowane są wnioski o wgląd w sytuację małoletnich dzieci, lub gdy osoba doświadczająca przemocy nie jest w stanie zadbać o bezpieczeństwo swoje i dzieci. Najwięcej wniosków zostało skierowanych w 2017 roku. Sporadycznie zdarzają się przypadki,

w których trzeba podjąć działania w wyniku których, osoba stosująca przemoc powinna być poddana leczeniu psychiatrycznemu.

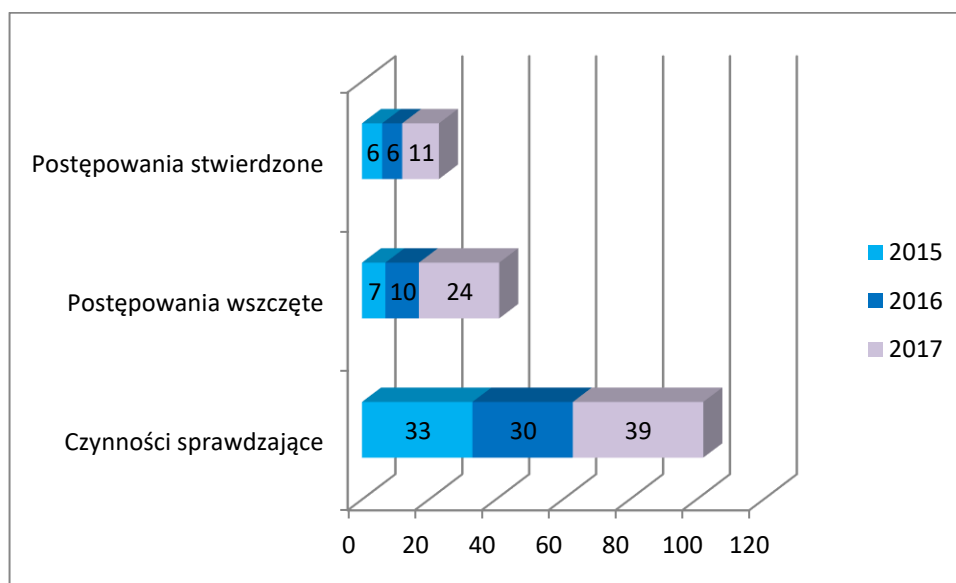
Tabela 7. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Olecku

Poradnictwo	2016	2017	2018
	L	L	L
psychologiczne	84	92	168
prawne	154	106	67
ogółem	284	217	235
uczestnicy programu terapeutycznego	46	46	88
uczestnicy kończący program terapeutyczny	31	35	36

Źródło: dane ZI

Z informacji uzyskanych z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku wynika, że coraz więcej osób zgłasza się po pomoc psychologiczną. W stosunku do 2016 r. nastąpił wzrost o 8 osób, zaś w 2018 liczba osób podwoiła się. Zauważa się tendencję spadkową osób korzystających z porad prawnych. Należy podkreślić, że bezpłatne porady prawne można uzyskać także w innych instytucjach: Starostwie Powiatowym i PCPR w Olecku. Ponadto znaczna część szuka porad i wzorów pism procesowych w internecie. Na uwagę zasługuje fakt, że coraz więcej osób doświadczających przemocy w rodzinie podejmuje terapię. Część z nich rezygnuje z udziału, natomiast **stosunek procentowy osób kończących terapię w analizowanych latach wynosił odpowiednio 67 : 76 : 41.**

Wykres 9. Liczba prowadzonych postępowań z art. 207 kk.



Źródło: dane KPP w Olecku

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Olecku wynika, że wzrasta liczba prowadzonych postępowań z art. 207 kk. zarówno czynności sprawdzających, postępowań wszczętych i stwierdzonych. Zastanawiającą jest proporcja pomiędzy prowadzonymi postępowaniami. Na podstawie analizy można wnioskować, że osoby doświadczające przemocy z uwagi na bliską więź i katastroficzny lęk przed sprawcą, często wycofują swoje zeznania lub nie posiadają dowodów potwierdzających stosowanie przemocy wobec nich.

Tabela 8 Postępowania karne z zakresu przemocy w rodzinie

Rodzaj postępowania karnego	2016	2017	2018
	L	L	L
sprawy zarejestrowane o czyn z art. 207 kk.	82	93	66
odmówiono wszczęcia postępowania	36	55	42
umorzono postępowanie	13	19	12
skierowano do sądu	26	18	10
nakaz opuszczenia lokalu	10	6	4
zakaz kontaktu z osobą pokrzywdzoną	10	6	6
sprawy zarejestrowane o czyn z art. 209 kk.	161	254	279
odmówiono wszczęcie postępowania	155	218	171
umorzono postępowanie	4	13	53
skierowano do sądu	-	-	61
postępowania z art. 207 kk w związku z art. 210 kk, 189 kk, 190 kk, 190a kk, 191 kk, 191a kk, 197, 201 kk, 208 kk, 216 kk, 217 kk lub z wymienionych art. kk	-	-	20

Źródło: dane Prokuratury Rejonowej w Olecku

Z analizy danych z Prokuratury Rejonowej w Olecku widoczny jest spadek liczby rejestrowanych spraw o popełnienie przestępstwa z art. 207 kk, tendencję spadkową odnotowuje się w **odmowach wszczęcia postępowania, stosunek procentowy wynosi odpowiednio: 44 : 59 : 63. Podobnie kształtuje się stosunek spraw skierowanych do sądu: 32 : 19 : 15.** Natomiast wzrosła liczba spraw z art. 209 kk, tj. uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego. W stosunku do 2016 r. liczba spraw wzrosła o 58 %, a w roku 2018 o 73%. Zauważalny jest spadek odmowy wszczęcia postępowania, stosunek procentowy wynosił 96 : 86 : 61. W latach 2016 i 2017 nie został skierowany ani jeden akt oskarżenia do sądu, w roku 2018 skierowano ich aż 61. Z danych statystycznych wynika, że było prowadzonych 20 postępowań z innych artykułów Kodeksu Karnego w związku z art. 207 kk lub wyłącznie z wymienionych w tabeli 9.

Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego w Olecku wynika, że w latach 2016 - 2018 roku wydane były orzeczenia kary pozbawienia wolności lub kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem (tab. 10). Analiza statystyczna wskazuje

na niewielki wzrost wyroków z **art. 207 kk.**, przy czym widoczny jest spadek wyroków pozbawienia wolności, a wynosił w analizowanych latach odpowiednio 5 : 5 : 3.

Tabela 9. Wyroki za czyny uznawane jako formy przemocy w rodzinie

Rodzaj postępowania karnego	2016	2017	2018
	L	L	L
Wyroki z art. 207 kk.:	11	12	13
warunkowe zawieszenie	6	7	10
dozór kuratora	4	5	9
obowiązek powstrzymania się od nadużywania alkoholu	-	-	9
zakaz zbliżania się do osoby pokrzywdzonej	-	-	4
wydane ponownie wyroki	-	-	2
Wyroki z art. 189 kk.	-	3	-
warunkowe zawieszenie	-	3	-
Wyroki z art. 190a kk.	-	3	-
warunkowe zawieszenie		3	-
Wyroki z art. 197§ 1kk:	1	-	1
warunkowe zawieszenie	1	-	-
Wyroki z art. 197§ 2 kk.	1	1	-
warunkowe zawieszenie	1	1	-
dozór kuratora	-	1	-
Wyroki z art. 209 kk.	-	-	2

Źródło: dane Sądu Rejonowego w Olecku

Z kolei wzrosła liczba wydanych orzeczeń pozbawienia kary wolności z warunkowym zawieszeniem i poddaniem jej dozorowi kuratora. Ponadto w roku 2018 zastosowano wobec osób skazanych obowiązek powstrzymania się od nadużywania alkoholu i zakaz zbliżania się do osoby pokrzywdzonej. W sprawach z art. 207 kk. nie orzeczono obowiązku uczestniczenia w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Z **art. 189 kk.**, czyli za pozbawianie człowieka wolności, wydano w 2017 r. **trzy orzeczenia pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem**. Także w tym samym roku zapadły **trzy wyroki z art. 190a kk.**, tj. uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność, **pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem**. Za przestępstwo z **art. 197 § 1 kk.** zapadł jeden wyrok z warunkowym zawieszeniem kary w 2016 r., natomiast w 2018 - jedno orzeczenie pozbawienia wolności. Z kolei za czyn z art. 197§ 2 kk. w roku 2016 – jeden wyrok z zawieszeniem kary, a w 2017 jeden wyrok z zawieszeniem kary i poddaniem dozorowi kuratora osoby skazanej. Ostatnie omawiane przestępstwa dotyczą zgwałcenia. Ponadto zapadały w 2018 r. dwa wyroki z warunkowym zawieszeniem kary za przestępstwo z **art. 209 kk.**, tj. uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Olecku w 2018 roku wydał następujące postanowienia:

- ograniczenie władzy rodzicielskiej i poddanie nadzorowi kuratora – 23
- ograniczenie władzy rodzicielskiej i umieszczenie małoletnich dzieci w pieczy zastępczej – 10
- zabezpieczenie małoletnich dzieci w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – 2
- zobowiązanie do leczenia odwykowego - 93 .

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Olecku w latach 2017-2018 roku pełnił 22 dozory nad skazanymi za przestępstwa związane z przemocą w rodzinie, w tym dwóch dozorowany sprawców zostało skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. W roku 2018 Zespół Kuratorski złożył jeden wniosek do Sądu o nałożenie obowiązku uczestnictwa w ww. programie.

Tabela 10. Pomoc udzielona osobom doświadczającym i stosującym przemoc w SOW

Rodzaj pomocy	2016	2017	2018
schronienie	8 osób (4 dzieci)	4 osób (2 dzieci)	23 osoby (9 dzieci)
Pomoc specjalistyczna (psychologiczna, prawna, medyczna, socjalna, pedagogiczna)	39 rodzin	45 rodzin	32 rodziny
Program korekcyjno-edukacyjny	1 osoba	3 osoby	4 osoby (1 kobieta)

Źródło: dane SOW w Olecku

Z danych uzyskanych ze Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku wynika, że wzrasta liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia. Można wnioskować, że osoby doświadczające przemocy częściej decydują się na opuszczenie własnego domu/mieszkania, żeby odseparować się od sprawcy. Świadczyć to również może o rzadkim wykorzystywaniu środków probacyjnych, jakim jest nakaz opuszczenia mieszkania przez sprawcę. Najwięcej rodzin skorzystało ze specjalistycznej pomocy w 2017 roku. Odnotowano niewielki wzrost osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym. Należy podkreślić, że Zespół Interdyscyplinarny nie posiada żadnych środków, pozwalających na wyciągnięcie konsekwencji za nieuczestniczenie w programie. Ponadto w orzeczeniach sądowych nie zobowiązuje się osób skazanych do uczestniczenia w programie korekcyjno-edukacyjnym przynajmniej za przestępstwa z art. 207 kk.

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowiła pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy oraz określenia obszarów problemowych i priorytetów jego rozwoju. Polegała na identyfikacji kluczowych atutów i słabości oraz na konfrontowaniu ich z aktualnymi i przyszłymi szansami i zagrożeniami. Bazowe zestawienie mocnych stron (S), słabych stron (W), szans (O) i zagrożeń (T) dla takich sfer systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Olecko jak: instytucje i podmioty działające na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy, zostało opracowane przez zespół pracowników socjalnych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - realizacja programów profilaktycznych na terenie szkół - integrowanie i koordynowanie działań w środowisku lokalnym przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - zaangażowanie członków Zespołu Interdyscyplinarnego - dobrze przygotowana i stale podnosząca swoje kwalifikacje kadra instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - dbałość o poprawę jakości działań w ramach procedury „Niebieskie Karty” - zapisy w „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na Lata 2016 – 2025” uwzględniających problematykę przemocy w rodzinie - stanowisko asystenta rodziny - dobre warunki lokalowe pracy Zespołu 	<ul style="list-style-type: none"> - opór do wszczynania procedury „Niebieskie Karty” ze strony przedstawicieli ochrony zdrowia i GKRPA - małe zainteresowanie programem korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie - zbyt niskie umiejętności przedstawicieli służb w prowadzeniu dialogu motywującego i przełamania oporu do zmiany u osób stosujących przemoc - wypalenie zawodowe kadry pomagającej osobom doświadczającym i stosującym przemoc w rodzinie - zbyt mały dostęp do specjalistów, w tym lekarzy psychiatrów, psychologów, terapeutów - niewystarczająca liczba lokalnych akcji społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie - zbyt małe wykorzystanie potencjału

<p>Interdyscyplinarnego/grup roboczych</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobre zaplecze wspierające osoby doświadczające przemocy w rodzinie - program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie - mieszkania chronione 	<p>organizacji pozarządowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający poziom współpracy pomiędzy podmiotami mającymi kontakt z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie - brak diagnozy problemu przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych - brak superwizji - mała dostępność do informacji o ofertach pomocy realizowanej przez różne podmioty - brak programów terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie - ogólnopolskie i lokalne kampanie, akcje edukacyjno-informacyjne powodujące wzrost świadomości społeczeństwa na temat zjawiska przemocy rodzinie - oferty szkoleniowe dostosowane do potrzeb osób zajmujących się pracą z rodzinami problemowymi - możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa pozwalających na skuteczniejszą izolację osób stosujących przemoc od osób doświadczających przemocy w rodzinie - tworzenie partnerstwa i koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy UE na programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - brak procedur dotyczących osób stosujących przemoc (np. brak konsekwencji za odmowę udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym) - poczucie bezkarności osób stosujących przemoc (wydłużony proces karny, zakaz zbliżania się lub nakazu opuszczenia mieszkania, zbyt powszechne zawieszanie wykonania kary pozbawienia wolności) - zakorzenione w świadomości społecznej stereotypy na temat przemocy w rodzinie - wysoki poziom tolerancji społecznej na stosowanie przemocy w rodzinie - ciągle obecne przekonania dotyczące skuteczności przemocowych metod wychowawczych wobec dzieci - niespójne prawo (trudności w zdefiniowaniu „przemocy w rodzinie” w kontekście prawa karnego) - brak określenia wymagań w zakresie

	<p>kompetencji, osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak możliwości udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w sytuacji, gdy dochód osób doświadczających przemocy w rodzinie przekracza kryterium dochodowe - przewidywane zmiany prawne ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (o podłożu ideologicznym, politycznym)
--	--

VI. WNIOSKI I REKOMENDACJE

W oparciu o przedstawione wyniki badań i dane na temat zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie statystyk Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Olecko oraz analizę SWOT można stwierdzić, że:

- ▶ Zjawisko występowania przemocy w rodzinie jest problemem społecznym, angażuje wiele instytucji oraz profesjonalistów z różnych dziedzin i wymaga zintegrowanych działań systemowych.
- ▶ Dotychczasowe starania podmiotów zajmujących się praktycznie zjawiskiem przemocy w rodzinie, wsparcie udzielane rodzinom z tym problemem jest nadal najbardziej skupione tylko na niektórych służbach, o skutkuje tym, że:
 - działania w niewystarczającym stopniu wychodzą naprzeciw indywidualnym potrzebom rodziny, w której występuje przemoc;
- ▶ Systemowe zajęcie się problemem przemocy wymaga zapewnienie szkoleń i superwizji dla profesjonalistów i zespołów zajmujących się przemocą w rodzinie.

W związku z powyższym rekomenduje się:

- 1) Uruchomienie działań edukacyjnych na celu zwiększenie reakcji społeczeństwa wobec przypadków przemocy w rodzinie oraz aktywizacji osób doświadczających przemocy do szukania pomocy,
- 2) Zwiększenie ilości i różnorodności form oddziaływań profilaktycznych kierowanych do rodzin zagrożonych przemocą,

- 3) Rozwijanie kompleksowej oferty pomocowej dla rodzin dotkniętych przemocą,
- 4) Tworzenie warunków do zwiększenia współpracy pomiędzy realizatorami Programu,
- 5) Cykliczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie, prowadzenie monitoringu i ewaluacji Programu.

VII. INSTYTUCJE, ORGANIZACJE I SŁUŻBY WŁĄCZONE DO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Przy realizowaniu postanowień Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 w Gminie Olecko rekomenduje się udział i współdziałanie następujących podmiotów:

- Urzędu Miejskiego w Olecku,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Policji, sądu i prokuratury
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Olecku
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku
- Placówek ochrony zdrowia
- Placówek oświatowych – szkoły podstawowe i przedszkola, świetlic socjoterapeutycznych
- Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku
- Towarzystwa Przyjaciół Dzieci
- Kościołów i związków wyznaniowych
- Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Olecku
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
- Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy PCPR w Olecku

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Adresaci programu są określani zgodnie ze wskazaniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy skierowany jest do:

- ogółu społeczeństwa, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- społeczności lokalnej gminy Olecko
- służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Adresatami działań profilaktycznych są mieszkańcy Gminy Olecko.

IX. ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2019 -2025 W GMINIE OLECKO

Program przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 tworzy system działań opartych na zasadach:

- Wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych a także innych organizacji i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- Jawność działań organów władzy publicznej i podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby.

X. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Olecko na lata 2019 – 2025 jest:

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie efektywności udzielanej pomocy rodzinom doświadczającym przemocy

Cele szczegółowe Programu wynikają z założonego celu głównego i są nimi:

1. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawa stanu bezpieczeństwa życia codziennego poprzez inicjowanie i podejmowanie działań profilaktycznych i diagnostycznych;
2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie dostępu do różnych form pomocy i wsparcia;
3. Poprawa jakości działań interwencyjnych i korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.
4. Poprawa jakości działań profilaktycznych i terapeutycznych specjalistów zajmujących się pomocą osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Priorytetowymi obszarami, w ramach których będą realizowane cele szczegółowe Programu, są:

1. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawa stanu bezpieczeństwa życia codziennego poprzez inicjowanie i podejmowanie działań profilaktycznych i diagnostycznych:
 - a) Zebranie i usystematyzowanie danych na temat rozmiarów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Olecko,
 - b) Zmniejszenie przyzwolenia dla stosowania przemocy w rodzinie i akceptacji wartości oraz norm uzasadniających jej stosowanie,
 - c) Poprawa relacji w rodzinie poprzez zwiększenie kompetencji interpersonalnych, opiekuńczych i wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą
 - d) Zwiększenie ujawniania przypadków przemocy w rodzinie przez osoby doświadczające, świadków i instytucje odpowiedzialne za ujawnianie przemocy w rodzinie.

2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do różnych form pomocy i wsparcia poprzez rozbudowę nowej i dbanie o istniejącą infrastrukturę pomocowa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
3. Poprawa jakości działań interwencyjnych i korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc - oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie poprzez tworzenie i realizację programów korekcyjno-edukacyjnych oraz podejmowanie działań interwencyjnych.
4. Poprawa jakości działań profilaktycznych i terapeutycznych specjalistów zajmujących się pomocą rodzinie doświadczającej przemocy poprzez edukację służb odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

XI. DZIAŁANIA I REALIZATORZY

CEL OPERACYJNY I			
OGRANICZENIE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA ŻYCIA CODZIENNEGO POPRZEZ INICJOWANIE I PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH I DIAGNOSTYCZNYCH			
Zadania do realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji	Przewidywane efekty
1.1 Zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie oraz diagnozowanie tego zjawiska	<ul style="list-style-type: none"> • KPP w Olecku, • MOPS w Olecku, • NGO, • Prokuratura Rejonowa w Olecku, • placówki oświatowe, • placówki ochrony zdrowia • Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Olecku • Sąd Rejonowy w Olecku • SOW • Zespół Interdyscyplinarny • Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Olecku • UM w Olecku • GKRPA w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych badań diagnostycznych • liczba podmiotów uczestniczących w diagnozowaniu zjawiska przemocy • publikacja diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie wiedzy na temat skali charakteru zjawiska przemocy w rodzinie • postawienie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie i planowanie dalszych działań
1.2 Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy Olecko	<ul style="list-style-type: none"> • KPP w Olecku • MOPS, • inne organizacyjne jednostki pomocy społecznej • placówki oświatowe • placówki ochrony zdrowia • Prokuratura Rejonowa w Olecku • Sąd Rejonowy w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> • coroczne sprawozdania z realizacji programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie • dane z badań diagnostycznych innych podmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy dotyczącej rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Olecko
1.3 Przygotowanie i prowadzenie kampanii społecznej pn. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • KPP w Olecku, • placówki oświatowe • Zespół Interdyscyplinarny • UM w Olecku, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba kampanii • liczba podmiotów przygotowujących i prowadzących kampanie • liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej na temat szkodliwości zjawiska przemocy i wiedzy o możliwości uzyskania pomocy • promowanie postaw i działań wolnych od przemocy • poprawa współpracy

			<p>między podmiotami pracującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie tolerancji na przemoc wśród mieszkańców gminy Olecko
<p>1.4 Wdrażanie programów profilaktycznych i wzmacnianie bezpieczeństwa w środowisku lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NGO • placówki oświatowe • UM w Olecku, • KPP w Olecku, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba realizowanych programów, • liczba podmiotów realizujących programy • liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży • zwiększenie liczby programów profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych • zwiększenie liczby podmiotów realizujących programy profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
<p>1.5 Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją wobec rówieśników</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NGO • Pedagodzy ulicznych • Placówki oświatowe, • prywatne gabinety psychologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zajęć • liczba podmiotów prowadzących zajęcia • liczba uczestników zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy w rodzinie • wzmacnianie umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy • rozwijanie umiejętności radzenia sobie agresją i stresem • zwiększenie liczby podmiotów realizujących różne programy edukacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy
<p>1.6 Poradnictwo indywidualne i grupowe w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Placówki oświatowe, • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, • Prywatne gabinety psychologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba porad • liczba osób korzystających z porad • liczba podmiotów świadczących poradę 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie umiejętności porozumiewania się i rozwiązywania konfliktów bez przemocy
<p>1.7 Prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców dzieci w wieku niemowlęcym, przedszkolnym i szkolnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PCPR w Olecku, • Placówki oświatowe, • prywatne gabinety psychologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba warsztatów, • liczba podmiotów realizujących warsztaty, • liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie kompetencji rodzicielskich • zwiększenie liczby podmiotów realizujących warsztaty umiejętności wychowawczych

<p>1.8 Prowadzenie poradnictwa i terapii dla rodziców mających trudności z wychowaniem dzieci</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Placówki oświatowe, • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna • Prywatne gabinety psychologiczne, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba porad • liczba prowadzonych terapii, • liczba realizowanych programów terapeutycznych • liczba osób uczestniczących 	<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie pojawieniu się przemocy • zwiększenie dostępności rodzicom do profesjonalistów • wzrost liczby rodziców zwracających się o pomoc w tym zakresie
<p>1.9 Szkolenia lub kursy przygotowanie do życia w rodzinie połączone z elementami komunikacji interpersonalnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prywatne gabinety psychologiczne • Kościoły i związki wyznaniowe • placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba prowadzonych szkoleń/kursów • liczba osób uczestniczących • liczba podmiotów realizujących szkolenia/kursy 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców • zwiększenie odpowiedzialności rodziców za siebie i własne rodziny • poprawa komunikacji wewnątrz rodziny
<p>1.10 Szkolenia „Jak być dobrą teściową lub teściem”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prywatne gabinety psychologiczne • Kościoły i związki wyznaniowe • PCPR w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba prowadzonych szkoleń/kursów • liczba osób uczestniczących • liczba podmiotów realizujących szkolenia/kursy 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa relacji teściowie – młodzi małżonkowie • zwiększenie wzajemnego szacunku • zmniejszenie negatywnego wpływu teściów na młode małżeństwa lub odwrotnie
<p>1.11 Uruchomienie poradnictwa planowania rodziny bez przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prywatne gabinety psychologiczne • Kościoły i związki wyznaniowe • PCPR w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad • liczba osób uczestniczących • liczba podmiotów prowadzących poradnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • zminimalizowanie zachowań przemocowych • Zwiększenie umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy
<p>1.12 Opracowanie i wydanie materiałów edukacyjnych dla rodziców promujących wychowanie bez przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Placówki oświatowe • UM w Olecku w Olecku • Zespół Interdyscyplinarny 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba ulotek i broszur • liczba podmiotów rozpowszechniających 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy osób zagrożonych przemocą oraz jej doświadczających na temat możliwości uzyskania pomocy ze strony instytucji działających na terenie miasta.
<p>1.13 Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym i wzmacnianiu więzi rodzinnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kościoły i związki wyznaniowe • Media lokalne i środki przekazu • NGO • Placówki oświatowe • Instytucje kultury i MOSiR • UM w Olecku • MOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba festynów rodzinnych • liczba imprez rekreacyjno-sportowych skierowanych do rodzin • liczba świetlic dla dzieci • liczba uczestników w świetlicach • liczba zajęć sportowych oferowana dzieciom i ich rodzicom na boiskach szkolnych/Orlika • liczba zajęć kulturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zachowań nieagresywnych i wzmocnienie więzi rodzinnych • modelowanie u rodziców konstruktywnych sposobów nawiązania kontaktu z dziećmi i rozwiązywania problemów • zwiększenie

			różnorodności form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym i wzmacnianiu więzi rodzinnych
1.14 Współpraca z lokalnymi mediami i promowanie w mediach zadań realizowanych w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku • Zespół Interdyscyplinarny 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba artykułów lub innych publikacji w prasie, ogłoszeń 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie promocji realizowanych działań z zakresu programu przeciwdziałania przemocy • pozyskiwanie sojuszników i poszerzenie koalicji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

CEL OPERACYJNY II			
ZAPEWNIENIE OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY DOSTĘPU DO RÓŻNYCH FORM POMOCY I WSPARCIA			
Zadanie do realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki	Efekty
2.1 Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	<ul style="list-style-type: none"> • podmioty wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba posiedzeń ZI • Liczba osób objętych pomocą ZI • Liczba rodzin objętych pomocą ZI • Liczba utworzonych grup roboczych • Liczba posiedzeń grup roboczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie
2.2 Zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz ośrodka interwencji kryzysowej.	<ul style="list-style-type: none"> • Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie • Ośrodek Interwencji Kryzysowej 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udostępnionych miejsc schronienia • liczba osób/rodzin korzystających z e schronienia 	<ul style="list-style-type: none"> • przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa osobom, zwłaszcza dzieciom, będących ofiarami przemocy
2.3 Zapewnienie schronienia dla dzieci-ofiar przemocy w rodzinie -poprzez zwiększenie miejsc w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS w Olecku • rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej czas na jaki została udzielona pomoc • liczba małoletnich skierowanych do rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa osobom, zwłaszcza dzieciom, będących ofiarami przemocy • zwiększenie ilości miejsc w dla dzieci-ofiar przemocy w rodzinie w rodzinnych i instytucjonalnych
2.4 Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej i wsparcia.	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku • Kościoły i związki wyznaniowe • placówki oświatowe • placówki ochrony zdrowia • Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, • SOW, • OIK, • MOPS, • KPP w Olecku • Prokuratura Rejonowa, w Olecku • Sąd Rejonowy w Olecku • Zespół Interdyscyplinarny • Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad ofiarom, świadkom • liczba osób korzystających z poradnictwa • liczba podmiotów zapewniająca pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy osób doświadczających przemocy w rodzinie na temat sposobów radzenia sobie przemocą • zwiększenie skuteczności w radzeniu sobie z przemocą w rodzinie
2.5 Zapewnienie dostępu do bezpłatnego badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS, • placówki ochrony zdrowia, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba badań i porad lekarskich, • liczba wydanych zaświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie zdrowia • Zabezpieczenie

i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie.		lekarskich, • liczba pacjentów	dowodów uszkodzenia ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie • Udokumentowanie uszkodzenia ciała lub innych uszczerbków na zdrowiu w wyniku doznanej przemocy w rodzinie
2.6 Zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie pomocy w uzyskaniu mieszkania chronionego w sytuacji braku tytułu prawnego do lokalu zajmowanego przez sprawcę	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku, • MOPS • ZI 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udostępnionych mieszkań • liczba rodzin/osób 	<ul style="list-style-type: none"> • przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa osobom, zwłaszcza dzieciom, będących ofiarami przemocy
2.7 Opracowanie i wdrożenie alternatywnych form wsparcia dla osób krzywdzonych	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • KPP w Olecku • NGO • Kościoły i inne związki wyznaniowe 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba alternatywnych form wsparcia • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny ze względu na przemoc w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie liczby alternatywnych form wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie • zwiększenie różnorodności form wsparcia dla osób krzywdzonych
2.8 Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015, poz. 1390)	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • KPP w Olecku • Placówki ochrony zdrowia • Sąd Rejonowy w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci , które zostały odebrane z rodziny w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia i zdrowia w związku z przemocą 	<ul style="list-style-type: none"> • przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, będących ofiarami przemocy
2.9 Udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku • MOPS • Zespół Interdyscyplinarne 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rozprowadzonych informatorów, • liczba zamieszczonych informacji w prasie lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy dotyczącej możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zwiększenie dostępności mieszkańców gminy do informacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

CEL OPERACYJNY III			
POPRAWA JAKOŚCI DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH I KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE			
Zadanie do realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki	Efekty
3.1 Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	Zespół Interdyscyplinary	<ul style="list-style-type: none"> • liczba sporządzonych „NK - A” • liczba sporządzonych „NK - D” • liczba procedur „NK” zakończonych wobec zasadności podejmowania działań • liczba zakończonych procedur „NK” wobec ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz realizacji indywidualnego planu pomocy. • Liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 kk. lub innych czynów karalnych związanych z przemocą w rodzinie • Liczba osób objętych nadzorem kuratora sądowego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich • Liczba osób zatrzymanych na podstawie art. 12 ustawy o Policji • Liczba osób wobec których zastosowano środki probacyjne: <ul style="list-style-type: none"> - zakaz zbliżania się do osoby pokrzywdzonej - nakaz opuszczenia mieszkania • liczba osób wobec których prowadzone jest postępowanie sprawdzające • liczba osób wobec których został sporządzony akt oskarżenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Ułatwienie rozpoznawania przemocy w rodzinie • Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie • Przerwanie izolacji rodziny • Udzielanie wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie • Motywowanie do podjęcia działań ochronnych • Podjęcie działań wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie • Zdiagnozowanie sytuacji w rodzinie dotkniętej problemem przemocy • Tworzenie warunków współpracy służb i efektywniejszej pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy

<p>3.2 Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba programów • liczba osób skierowanych do udziału w programie • liczba osób, które ukończyły program 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie świadomości stosowanych zachowań przemocowych oraz zwiększenie poczucia odpowiedzialności za własne czyny osób stosujących przemoc w rodzinie • zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy w rodzinie • zmniejszenie liczby osób stosujących przemoc • utworzenie nowych grup realizujących programy korekcyjno - edukacyjne
<p>3.3 Udzielanie konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • placówki ochrony zdrowia • Punkt Konsultacyjno-Informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba konsultacji psychiatrycznych i psychologicznych • liczba osób skierowanych na konsultację • liczba osób skierowanych do dalszego leczenia psychiatrycznego • liczba osób, uczestniczących w terapii psychologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu zdrowia poprzez podjęcie leczenia psychiatrycznego • zwiększenie świadomości własnych zachowań, redukcja złości i gniewu • zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy w rodzinie
<p>3.4 Kierowanie do placówek lecznictwa odwykowego i na terapie odwykowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA • MOPS • Poradnia Terapii Uzależnień • Sąd Rejonowy w Olecku • Zespół Interdyscyplinarny 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego • liczba osób skierowanych na leczenie • liczba osób zobowiązanych do leczenia na podstawie postanowienia Sądu • liczba osób objętych nadzorem kuratora • Liczba osób uczestniczących w terapii odwykowej 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie możliwości utrzymania abstynencji i ewentualne podjęcie leczenia odwykowego • wzrost świadomości stosowanych zachowań i zwiększenie poczucia odpowiedzialności za własne czyny • zminimalizowanie zachowań przemocowych • zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy w rodzinie

CEL OPERACYJNY IV			
POPRAWA JAKOŚCI DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH I TERAPEUTYCZNYCH SPECJALISTÓW ZAJMUJĄCYCH SIĘ POMOCĄ RODZINIE DOŚWIADCZAJĄCEJ PRZEMOCY			
Zadanie do realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki	Efekty
4.1 Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się pomocą rodzinom, doświadczającym przemocy	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku • MOPS • Zespół Interdyscyplinarny • placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń, seminarium, konferencji • liczba podmiotów organizujących lub prowadzonych różne formy edukacyjne • liczba osób uczestniczących 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby specjalistów przygotowanych do pracy z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie • wzrost kompetencji specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie
4.2 Dążenie do zatrudnienia większej liczby pracowników socjalnych, asystentów rodziny, psychologów, prawników i terapeutów	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku • MOPS • GKRPA 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowozatrudnionych pracowników socjalnych • liczba nowozatrudnionych asystentów rodziny • liczba nowozatrudnionych psychologów • liczba nowozatrudnionych prawników • liczba nowozatrudnionych terapeutów 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie • zwiększenie skuteczności ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie • zwiększenie bezpieczeństwa rodzin doświadczających przemocy
4.3 Przeprowadzenie szkoleń, seminariów, warsztatów dla profesjonalistów zajmujących się działaniami profilaktycznymi skierowanymi do dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • UM w Olecku • GKRPA • placówki oświatowe • Pełnomocnik Burmistrza ds. Uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych szkoleń, seminariów i warsztatów • liczba uczestników • liczba podmiotów realizujących szkolenia, seminaria i warsztaty 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby specjalistów do pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie profilaktyki przemocy • wzrost kompetencji specjalistów pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie profilaktyki przemocy
4.4 Opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem procedury „Niebieskie Karty”	<ul style="list-style-type: none"> • KPP w Olecku • MOPS • Punkt Konsultacyjno-Informacyjny • Zespół Interdyscyplinarny 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rozpowszechnionych materiałów instruktażowych • liczba materiałów zamieszczonych na stronach internetowych • liczba podmiotów realizujących Program i procedurę „Niebieskie Karty” 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie skuteczności postępowania w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty” • zwiększenie wiedzy nt. procedury „Niebieskie Karty” • poprawa współpracy między podmiotami

		<ul style="list-style-type: none"> • liczba podmiotów opracowujące materiały instruktażowe 	realizującymi procedurę „Niebieskie Karty”
<p>4.5 Superwizja pracy realizatorów zadań systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych superwizji • liczba osób uczestniczących w superwizji • liczba podmiotów przeprowadzających superwizję 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej osobom doświadczającym i stosującym” • zminimalizowanie zjawiska wypalenia zawodowego wśród przemocy w rodzinie • niwelowanie konfliktów między podmiotami realizującymi Program i procedurę „Niebieskie Karty”

XII. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring Programu obejmować będzie działania podejmowane przez wszystkie instytucje i organizacje uczestniczące w jego realizacji. Zakłada się, że gromadzenie danych dotyczących działalności podmiotów odbywać się będzie na bieżąco. Podmioty uczestniczące w realizacji będą przekładać w lutym każdego roku sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji Programu do Zespołu Interdyscyplinarnego w Olecku, następnie będzie przedłożone sprawozdanie zbiorcze do końca marca Radzie Miejskiej w Olecku za pośrednictwem Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku.

Badania ewaluacyjne Programu, ukazujące skuteczność, użyteczność i trwałość osiągniętego wpływu oraz rezultatów i wyników, zostaną przeprowadzone na koniec 2021 i 2023 roku oraz po zakończeniu Programu.

Ewaluacja Programu będzie polegać na systematycznym zbieraniu, analizie i interpretacji danych o liczbie rodzin z problemem przemocy na terenie Gminy Olecko, a także określeniu efektywności poszczególnych celów programu, lub projektów realizowanych na bazie Programu na rzecz tych rodzin. Dane te będą stanowić podstawę do kontynuacji, rozszerzenia i planowania nowych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy.

W ramach ewaluacji Programu planuje się:

- badanie sondażowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzone na reprezentatywnej, losowej próbie dorosłych mieszkańców Gminy Olecko;
- badanie kompetencji pracowników instytucji zajmujących się przypadkami przemocy w rodzinie – na koniec roku 2021, 2023 i 2025;
- zewnętrzną ewaluację programów profilaktycznych;
- badanie sondażowe osób, które doświadczyły przemocy korzystających z usług instytucji i organizacji uczestniczących w programie;
- badanie sondażowe osób stosujących przemoc korzystających z usług instytucji i organizacji uczestniczących w programie.

XIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁNIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2019 – 2025

W związku z wprowadzeniem i realizacją Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 przewiduje się:

- zmianę postaw mieszkańców miasta i gminy Olecko wobec przemocy w rodzinie;
- wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom doświadczającym i stosującym przemoc w rodzinie;
- większe wypromowanie rodziny wolnej od przemocy;
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie;
- spadek liczby rodzin, w których interwencje policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie są podejmowane wielokrotnie;
- zwiększenie poziomu edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie;
- zwiększenie współpracy instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- kontynuowanie pracy placówek działających na rzecz osób doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie oraz przygotowanie kadry do kontynuacji pracy w zakresie pomocy psychologicznej i terapeutycznej.

XIV FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 w odbywać się będzie między innymi ze środków Gminy Olecko, w ramach realizacji bieżących zadań poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego w Olecku oraz jednostek budżetowych, w ramach środków finansowych zaplanowanych na dany rok. Ponadto program finansowany będzie z dotacji uzyskanych z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych, środków pozabudżetowych pozyskanych jako dotacje i granty na realizację projektów finansowanych z funduszy europejskich oraz w ramach wolnych środków posiadanych przez organizacje pozarządowe realizujące zadania programu i inne.

XV. SŁOWNICZEK

Interwencja domowa - natychmiastowe podjęcie czynności policyjnych, będących realizacją ustawowych obowiązków i uprawnień Policji, w mieszkaniu, domu lub innym miejscu prywatnym, w związku z naruszeniem norm prawnych lub zasad współżycia społecznego bądź zagrożeniem ich naruszenia, w celu przywrócenia porządku, zapewnienia spokoju bądź ochrony bezpieczeństwa ludzi.

Interwencja kryzysowa - to zespół interdyscyplinarnych działań, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowych w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W interwencji kryzysowej wobec ofiar przemocy są następujące cele:

- zapewnienie bezpieczeństwa sytuacyjnego osobie doświadczającej przemocy;
- zrozumienie reaktywności objawów, które wynikają z mechanizmów rządzących przemocą;
- dążenie do aktywizacji i uruchomienia wpływu na swoje zasobów;
- przywrócenie poczucia kontroli, władzy i życia;
- przywrócenie poczucia bezpieczeństwa: udzielenie schronienia, odizolowanie od czynników urazowych, umożliwienie doświadczenia bezpiecznego kontaktu.

Małoletni - osoba do 18 roku życia. W aktach prawnych panuje chaos definicyjny raz jest to osoba do 15 r.ż. (niektóre przestępstwa k.k. oraz k.r. i o.), raz osoba do 18 r. ż. Aby nie różnicować ochrony prawnej dziecka w zależności od wieku przyjmuje się, że w obszarze związanym z ochroną przed przemocą jest osoba do 18 r. ż.

Osoba doznająca przemocy - osoba znajdującą się w sytuacji kryzysu spowodowanej krzywdzeniem (fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, ekonomicznym) i zaniedbaniem ze strony drugiego człowieka.

Osoba stosująca przemoc - osoba która intencjonalnie krzywdzi (fizycznie, psychicznie, emocjonalnie, ekonomicznie) drugiego człowieka lub go zaniedbuje. **Przemoc w rodzinie** – jest działaniem intencjonalnym, wykorzystującym nierówność sił między stronami, narusza

prawa i dobra osobiste, powoduje ból i cierpienie ofiar oraz skutkuje osłabieniem ich zdolności do samoobrony.

Pokrzywdzony - osoba, która w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa jest wskazana jako ta wobec której popełniono przestępstwo. Posiada jako uczestnik postępowania karnego szereg uprawnień.

Pomoc dla osób doznających przemoc – zespół działań psychologicznych, prawnych, medycznych, socjalnych podejmowanych przez specjalistów z w/w dziedzin w celu: przerwania przemocy, poprawy jakości życia i spowodowania odzyskania przez osoby doznające przemocy kontroli nad własnym życiem.

Pomoc dla osób stosujących przemoc – zespół oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych służących poprawie umiejętności komunikacji bez przemocy.

Praca socjalna z rodziną z problemem przemocy - koncentruje się na rozwiązywaniu problemów związanych z przemocą, wprowadzaniu zmian służących ograniczeniu lub likwidacji czynników sprzyjających powstawaniu przemocy. Celem tej pracy jest wzmacnianie sił i wydobywanie zasobów tkwiących w członkach rodziny doświadczających przemocy, przebudowa życia rodzinnego, poprawa relacji interpersonalnych, tworzenie warunków służących rozwojowi poszczególnym członkom rodziny. Wszystkie działania w rozumieniu pracy socjalnej obejmują oddziaływanie na rodzinę, najbliższe środowisko w którym żyje rodzina, a także angażuje system wsparcia dla rodzin borykających się z problemem przemocy.

Procedura „Niebieskie Karty” - to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje tę procedurę następująco: „Procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie”. Procedura „Niebieskie Karty” jest działaniem interwencyjnym mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Przedstawiciel ustawowy małoletniego – rodzic lub opiekun prawny dziecka osoba uprawniona do opieki nad dzieckiem – osoba wskazana przez orzeczenie sądu do sprawowania bezpośredniej opieki nad małoletnim właściwy.

Przestępstwem jest czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (art.1 § 1 kk). Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma (art.1 § 2 kk). Sprawca czynu zabronionego, któremu nie można przypisać winy, nie popełnia przestępstwa (art.1 § 3 kk). Kodeks karny wprowadza podział przestępstw na zbrodnie i występki.

Sąd Rodzinny – właściwy dla miejsca faktycznego pobytu dziecka placówka interwencyjna – pogotowie opiekuńcze, inna placówka opiekuńcza z miejscami interwencyjnymi lub zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia .Przyjęcie do takich placówek odbywa się bez stosownego postanowienia Sądu Rodzinnego przez całą dobę dla dzieci pozbawionych czasowo lub stale opieki w wieku poniżej 13 lat.

Sprawcą czynu zabronionego jest ten, kto realizuje znamiona czynu zabronionego. Zgodnie z art. 18 § 1 kk za sprawstwo odpowiada ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam (sprawstwo pojedyncza) lub w porozumieniu z inną osobą (współsprawstwo), a także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę (sprawstwo kierownicze) lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu (sprawstwo polecające).

Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie tworzy grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmując współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy. Ponadto kreuje politykę lokalną, tworzy standardy i ewaluuje działania i realizację programu przeciwdziałania przemocy.

XVI. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” Komendy Głównej Policji.....	19
Tabela 2. Przekonania badanych na temat przemocy w rodzinie.....	21
Tabela 3. Liczba procedur „Niebieskie Karty”	26
Tabela 4. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” KPP w Olecku.....	26
Tabela 5. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie	29
Tabela 6. Działania podejmowane przez ZI/grupy robocze wobec rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie	30
Tabela 7. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Olecku	31
Tabela 8. Postępowania karne z zakresu przemocy w rodzinie	32
Tabela 9. Wyroki za czyny uznawane jako formy przemocy w rodzinie	33
Tabela 10. Pomoc udzielona osobom doświadczającym i stosującym przemoc w SOW.....	34
Wykres 1. Definiowanie terminu przemoc.....	20
Wykres 2. Przekonania dotyczące wychowania dzieci.....	22
Wykres 3. Reakcje na przejawy przemocy w rodzinie.....	23
Wykres 4. Rodzaj przemocy w opinii świadków.....	24
Wykres 5. Formy przemocy z którymi spotkali się badani.....	24
Wykres 6. Sposoby przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	25
Wykres 7. Liczba wypełnionych formularzy „NK-A” przez uprawnione podmioty.....	27
Wykres 8. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie.....	28
Wykres 9. Liczba prowadzonych postępowań z art. 207 kk.....	31

Uzasadnienie

Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz.1390, z 2019 r. poz. 730), która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących.

Zgodnie z art. 6 pkt 2 ww. ustawy, obowiązkiem gminy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, między innymi poprzez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program określa działania, których celem będzie:

1. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawa stanu bezpieczeństwa życia codziennego poprzez inicjowanie i podejmowanie działań profilaktycznych i diagnostycznych.
2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie dostępu do różnych form pomocy i wsparcia,
3. Poprawa jakości działań interwencyjnych i korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc,
4. Poprawa jakości działań profilaktycznych i terapeutycznych specjalistów zajmujących się pomocą osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Zadaniem realizatorów Programu jest tworzenie i prowadzenie działań organizacyjnych i prawnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz dostarczenie społeczeństwu wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem, a także motywowanie społeczności lokalnej do podejmowania dalszych działań na rzecz ofiar przemocy.

Zadania Gminnego Programu są i będą finansowane corocznie z budżetów jednostek realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.